

KISA SÜRELİ EYLEM PLANLAMASI x

Planlamanın pek çok tanımı vardır, burada genel anlamada planlamayı geleceğin önceden tahmin edilmesi ve ortaya çıkacak gelişmeleri kontrol etme veya rasyonel bir şekilde sokma hususunda insan zekasından yararlanma olarak tanımlayabiliriz.

Her türlü plânlama geleceğe ait öneri dizilerinden oluşur, ancak gelecekte nelerin olabileceği konusunda ise pek çok belirsizlikler vardır. Bu nedenle geleceğe ait plan ve tasarımlarda belirli sınırlar içinde 'olasılıklardan' söz edilebilir.

Ayrıca geleceğe yön veren olaylar zaman içinde aynı kararlılıkla olagelmezler. Zaman zaman bunalım ve belirsizliklerle karşılaşılabilir ve bu nedenle düşünce ve tasarımlarda, planlarda beklenen hedeflere ulaşmak ancak belli sınırlar içinde kalacaktır.

Hızla değişen toplum yapısı ve hızla değişen ve gelişen olaylar karşısında alışılmış imar planları anlayışı ile geleceğe yön verme çabalamak yanlış olur. Özellikle bunalım dönemlerinde ve kararsızlıklar ortamında uzun dönemli hedeflerle planlama yapmak yerine politik süreçlerle de tutarlı kısa süreli planlar yapmak, yönetimi belirli süreler için üstlenen yerel yönetimler için daha gerçekçi bir yaklaşım olur. ANCAK BUNU YAPARKEN PLAN FİKRİNDEN PLANSIZLIK ORTAMINA KAYILMAMALIDIR. Başka bir deyişle genel bir gelişme planı çerçevesinde kısa süreli eylem planları yaparak ve uygulayarak politik süreçler değerlendirilmelidir. (Bir yandan yönetici plan bir yandan da bu bütünlüğü sınırlı değişikliklerle koruyan eylem planları yoluyla süreçler değerlendirilmelidir).

Uzun dönemli imar planlarındaki belirsizliklere karşılık olarak stratejik tercihlere dayalı, gelişme planının da belirtilen alanlarda eylem planlarını önerebiliriz. Böylece bir plan üretmeden çok ki plan genel ilkeleri ile vardır, mevcut sorunlar ~~bu alanlarda~~ ve bunlardan kaynaklanan eylem alanları üzerinde durarak eylem için sağlam bir zemin hazırlanmış olur.

Pratikte böyle bir yaklaşım gelecekte işlenecek yönleri ve belirsizliklerin yapısını ortaya koymak şeklinde olabilir. Böylece hangi alanda eyleme geçmekle belirsizlikler azaltılabilir, hangi kararlar alınarsa istenen yönde ilerlenir, gelecek için hangi seçenekler bırakılabilir gibi sorularada cevap aranmış olur.

Kısa süreli planların bir özelliği de sınırlı kaynaklarla üretim miktarını en üst düzeye çıkarmaktır. Bunun için de belirli bir kentsel planlama stratejisine sahip olmak gerekir. Bu stratejilerin planlar dizisi ile bütünleşmesi gereğini bir başka konuşmacı açıklayacaktır.

Teknik kadrolara yetersiz olan yerlerde, kentleşme stratejileri ve planlama konularında uzmanlarla politikaçılar yada yöneticiler arasında anlamlı bir diyalog kurulması gerekir.

Eylem planlarının politik süreçlerle uyumlu olması için kısa süreli olmaları üzerinde dururken bu planların kalkınma planı ilkeleri ile de tutarlı olması ve kısa dönemde sonuca erişilecek boyutta eylem alanlarını kapsamalıdır. O halde eylem planları neleri içermelidir ve eylem alanları neher olmalıdır? Bilindiği gibi kentsel koşullar geniş ölçüde ekonomik ve sosyal kalkınmanın fonksiyonudur ve zaman içinde kentlerde bir takım değişiklikler olmaktadır. Bunlar nüfus değişimi, müteşebbis-girişimcilik-şeklinde değişim, çeşitli ilişkiler arasında ileti-

şim türü ve teknolojisinde değişim ki bu değişiklikler yan etkileri ile kentin işlevini, büyüklüğünü, görünüşünü etkileyerek yeni sorunların ortaya çıkmasına da neden olmaktadır.

Kısa süreli eylem planlarında eylem alanı olabilecek sorunlar ana başlıkları ile şöyle özetlenebilir:

- .Konut ve konut alanlarına ilişkin yenileme, düzenleme, yeni yerleşim alanları planlaması, kent dokusunun sağlıklılaştırılması.
- .Ulaşım ve trafik le ilgili güzergah seçimi, kent içi-dışı trafik düzenlemesi, kent içi park sorunu, ulaşım ağı düğüm noktalarındaki yükleme, boşaltma, aktarma ve depolama,
- .Çevre sorunları ve kent sağlığı
- .Tarihi çevre ve sit koruma,
- .Kentlerin kamu donatımları ile donatılması, eğitim, kültür ve yönetim hizmetlerinin sağlanması
- .İş ve endüstri alanları ve alt yapı, işyeri konut ilişkileri,
- .Kıyılar ve kamuya açık alanlar vb.

Yerel yönetimlerin bu sorunlardan herhangi biri yada birkaçı üzerinde eyleme geçmesi ve bunları eylem planlarına dönüştürmesi gerekebilir. Yukarıda belirtilen eylem alanlarında yapılacak eylem planı şu hususları içermelidir:

- .Eylem planı yapımı ve uygulaması için bir örgüt önerilmeli ve eylemden sorumlu tutulmalı,
- .Eylem için, eylemin büyüklüğüne bağlı olarak, eylem aşamaları oluşturulmalı,
- .Eylem planı uygulaması için bir zamanlama ve bütçe olmalı ve belli başlı eylem süreleri ve bunların birbiriyle ilişkileri ve her eylemin maliyeti gösterilmeli,
- .Eylemin ilerleyişini ve başarısını değerlendireci ilkeler olmalı,
- .Eylemin maliyet etkinliği ortaya konmalı

Eylem planının başarısı aynı zamanda şu konulardaki tutarlılığa da bağlıdır:

- .Eylem yoluyla elde edilecek kentsel çevre ve görsel nitelikler,
- .Sağlıklı yaşam koşulları yaratılması,
- .Ekonomik sağlıklı ortam yaratılması,
- .Eylem planında esneklik.

Eylem planının başarısı ve uygulanabilirliği maliyet -yarar, amaç-başarı analizi, mali-tekniik yeterlilik ile toplu uygulama olanaklarının araştırılması ve gerçekleştirilmesine de bağlı olacaktır.

Belediye başkanlık görevinde bulunan sizler seçime kadar geçecek süre içinde beldenizi plansızlıktan kurtarmak ve zamanı boşa geçirmemek için kısa sürede sonuç alabileceğiniz eylem alanlarında eylem planlaması ve uygulamasına geçmelisiniz. Beldenizin büyüklüğü ve buna bağlı olarak sorunlarının farklı olabilir, ama her zaman için de sorunlar vardır, örneğin ana caddelere bakan binaların bir türlü bitmemiş gibi görünen cephelerine temiz bir görünüm kazandırın ve yine ana yollar üzerindeki gürültülü, kirli işyerlerini başka yerlere kaldırın yada denetleyin ki beldenizin görsel çehresi değişsin.

Şinasi Aydemir

Kent sorunları ve gelişme alanları toplu çalışması.

9 Nisan 1981, Ticaret ve Sanayi Odası, Trabzon.